

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S. Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Cap. I. Partitio Universalis Doctrinæ Humanæ, in Historiam, Poesim, Philosophiam: Secundum tres Facultates Intellectus; Memoriam; Phantasiam; Rationem: Quodque eadem Partitio competat etiam ...

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

hoc tempore omissiones duntaxat & desiderata notate: non autem errores & infelicitates redarguere. Aliud enim est inculta loca indicare, aliud culturæ modum corrigere.

Quam quidem ad rem, cum me comparo, & accingor, non sum nescius, quantum opus moveam, quamque difficilem provinciam sustineam, etiam quam sint vires minime voluntati pares: attamen magnam in spem venio, si ardentior meus ergaliteras amor me longius provexerit, usurum me excusatione affectus; quia non simul cuiquam conceditur, *Amare & Sapere*. Nescius equidem non sum, eandem iudicii libertatem aliis relinquendam, quam ipse usurpaverim. Equidem libenter & que acceperim ab aliis, ac impertiverim humanitatis illud officium: *Nam qui erranti comiter monstrat viam*, &c. Prospicio etiam animo, complura ex illis, quæ tanquam omissa, & desiderata, in Registro hoc nostrum referre visum fuerit, in diversas censuras incurtura: Alia scilicet quod sint dudum peracta, & jam extent: Alia quod curiositate sapiant, & fructum promittant perexilem: Alia quod nimis ardua existant, & ferè impossibilia quæ ab hominibus absolvantur. Ad priora duo quod attinet, res ipsæ pro se causam agent: circa postremum de impossibilitate ita statuo; Ea omnia possibilia, & præstabilia censenda, quæ ab aliquibus perfici possint, licet non à quibusvis; Et quæ à multis conjunctim, licet non ab uno; Et quæ in successione seculorum, licet non eodem vivo. Et denique quæ publica cura & sumptu, licet non opibus & industria singulorum. Si quis tamen sit, qui malit Salomonis illud usurpare, *Dicit piger, Leo est in via*, quam illud Virgilii, *Possunt, quia posse videntur*: satis mihi erit, si labores mei, inter vota tantum sive optata melioris notæ habeantur. Sicut enim haud omnino rei imperitum esse oportet, qui quæstionem apposite instituat, ita nec sensus inops videatur, qui haud quaquam absurda optaverit.

CAP. I.

Partitio universalis Doctrinæ humanæ, in Historiam, Poesim, Philosophiam, secundum tres Intellectus Facultates, Memoriam, Phantasiam, Rationem: quodque eadem partitio competat etiam Theologicis.

Partitio Doctrinæ humanæ est ea verissima, quæ sumitur ex triplici Facultate Animæ Rationalis, quæ Doctrinæ sedes est. Historia ad Memoriam refertur, Poesis ad Phantasiam, Philosophia ad Rationem. Per Poesim autem, hoc loco intelligimus non aliud, quam historiam confictam, sive fabulas. Carmen enim styli quidam character est, atque ad artificia orationis pertinet, de quo suo loco.

Historia proprie individuum est, quæ circumferuntur loco & tempore. Est etiam historia naturalis circa species versari videatur, tamen hoc fit ob promiscuam rerum naturalium, (in plurimis) sub una specie, similitudinem; ut si unam noris, omnes noris. Sicubi autem individua reperiantur, quæ aut unica sunt in sua specie, veluti Sol & Luna, aut à specie insigniter desistant, ut monstra, non minus rectè constituitur narratio de illis in historia civili. Hæc autem omnia ad Memoriam spectant.

Poesis, eo sensu quo dictum est, etiam individuum

est; confictorum ad similitudinem illorum, quæ in historia vera memorantur; ita tamen ut modum sapius excedat, & in rerum natura nonquam conventura aut eventura fuissent, ad libitum componat, & introducat; quemadmodum facit & Pictoria. Quod quidem *Pantasia* opus est.

Philosophia in dividua dimittit, neque impressiones primas in dividuum, sed notiones ab illis abstractas complectitur, atque in iis componendis, & dividendis, ex lege naturæ, & rerum ipsarum evidentia, versatur. Atque hoc prorsus officium est atque opificium Rationis.

Hæc autem ita se habere, si quis intellectuum origines petat, facile cernet. Individua sola sensum percellunt, qui intellectus janua est. Individuorum imagines, sive impressiones à sensu exceptæ, figuntur in memoria, atque abeunt in eam, à principio tanquam integræ, eodem quo occurrunt modo: Eas postea recollit, & ruminat anima humana; Quas deinceps aut *simpliiter* recenlet; aut *lusu* quodam imitatur; aut *componendo & dividendo* digerit. Itaque liquido constat, ex tribus his fontibus, *Memoria*, *Phantasia*, & *Rationis*, esse tres illas emanationes, *Poesis*, & *Philosophia*; nec alias, aut plures esse posse. Etenim historiam & experientiam pro eadem re habemus; quemadmodum etiam Philosophiam & scientias.

Neque alia censemus ad *Theologica*, partitione opus esse. Differunt certè informationes oraculi & sensus, & re, & modo insinuandi; sed spiritus humanus unus est, ejusque Articulæ & Cellæ eadem. Fit itaque, ac si diversi liquores, atque per diversa infundibula, in unum atque idem vas recipiantur. Quare & *Theologia*, ut ex *Historia sacra* constat; aut ex *Parabolis*, quæ instar divinæ *Poesis* sunt; aut ex *Præceptis & dogmatibus*, tanquam perenni quadam *Philosophia*. Quod enim ad eam partem pertinet, quæ redundare videtur, *Prophetiam* videlicet, ea *Historia* genus est; quando quidem *Historia Divina* ea polleat supra humanam Prærogativa, ut *Narratio factum* præcedere non minus, quam sequi possit.

CAP. II.

Partitio Historiæ in Naturalem & Civilem, Ecclesiasticam & Literariam sub Civili comprehensione. Partitio Historiæ Naturalis in Historiam Generationum, Præter. Generationum & Artium.

Historia aut *Naturalis* est ian *Civilis*. In *Naturali*, Naturæ res gesta, & facinora memorantur; in *Civili*, hominum. Elucet præcul dubio *Divina* in utriusque, sed magis in *Civilibus*, ut etiam propriam *Historia* speciem constituant, quam *Sacram* aut *Ecclesiasticam* appellare consuevimus. Nobis vero etiam ea videtur *Literarum* & *Artium* dignitas, ut iis *Historia* propria seorsum attribui debeat; quam sub *Historia civili* (quemadmodum & *Ecclesiasticam*) comprehendere intelligimus.

Partitionem *Historia Naturalis* molimur ex *statu* & *conditione* ipsius Naturæ, quæ in triplici statu posita invenitur, & tanquam regimen trinum subit. Aut enim *libera est natura*, & cursu consueto se explicans, ut in cælis, animalibus, plantis, & universo naturæ apparatu; aut à pravitatibus, & insolentis materis contumacis, & ab impedimentorum violentia, de *statu suo* detruditur,